

PROEFNUMMER

Zesde Jaargang

Aflevering 1

Afkomst en Toekomst

*Vieta
Herselink*

Voortzetting van „Erfelijkheid bij den
Mensch” en van „Ons Nageslacht”

Tweemaandelijksch tijdschrift voor Anthropobiologie en
Eugenetica, tevens Orgaan van de Eugen. Vereeniging
in Ned.-Indië en van de Ned. Eugen. Federatie

ONDER HOOFDREDACTIE VAN

DR. M. J. SIRKS

Hoogleraar aan de Rijks-Universiteit te Groningen

'S-GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1940

DE PARENTEEL VIËTOR × BERENDSZ

DOOR

PROF. DR. J. F. VAN BEMMELEN (den Haag)

In 1910 werd door wijlen Mr. H. HAITZEMA VIËTOR te Steenwijk een werk in druk gegeven (ofschoon niet in den handel gebracht) dat tot titel droeg: „Het Geslacht VIËTOR en aanverwante familiën”. In dit boek heeft hij een verdienstelijke poging gedaan om alles wat hem over vroegere dragers van dien naam en meer in 't bijzonder over de oudere generaties van zijn eigen geslacht bekend was geworden, te ordenen en te bespreken, en daarneven een volledige opsomming te geven van een gedeelte der jongste vier generaties. Daaraan heeft hij een genealogisch overzicht toegevoegd over een der onderscheidene geslachten HESSELINK, waartoe zijn moeder en vele zijner verwanten behoorden, en over de familie van zijn grootmoeder HAITZEMA. Door den tekst verspreid vindt men een aantal portretten.

Het waren deze laatste, die mijn belangstelling gaande maakten, omdat ik meende daarin de bewijzen te zien van een erfelijk gelaats- en habitustype. Immers, ik herkende daarin hetzelfde type dat mij van jongs af aan had getroffen bij een aantal leden der familie FRESEMANN-VIËTOR in Winschoten, Groningen en Steenwijk. Zoo-doende kwam ik er toe, te beproeven het genoemde genealogische overzicht tot op den huidigen tijd bij te werken, en van een zoo groot mogelijk aantal leden van den VIËTOR-stam portretten te verzamelen, teneinde na te gaan, of men werkelijk van een erfelijk familie-type mocht spreken.

Als uitgangspaar van zijn genealogisch overzicht heeft Mr. HAITZEMA VIËTOR zijn grootouders van vaderszijde Jan FRESEMANN VIËTOR (1784-1852) en Jantina HAITZEMA (1794-1860) gekozen, van welke hij afbeeldingen geeft, evenals van zijn ouders: Berend HAITZEMA VIËTOR (1817-1874) en Anna Elisabeth HESSELINK (1818-1890). In het genoemde overzicht somt hij de nakomelingen dier grootouders volledig op, en geeft hij dus wat wij tegenwoordig een

Parenteelstaat noemen, d.w.z. het verwantschapsbeeld der voltallige nakomelingschap van een bepaald echtpaar, onafhankelijk van de familienamen van dit uitgangspaar. Maar in het eerste hoofdstuk van zijn boek, dat aan dit Parenteel-overzicht voorafgaat en dat in een aantal paragrafen, gemerkt met de letters A tot O is ingedeeld, heeft hij bijeengebracht wat hem bekend was geworden over dragers van den naam VIËTOR, en meer in 't bijzonder over diegene hunner, die de voorvaderen waren van zijn grootvader Jan FRIESEMANN VIËTOR. Hierbij heeft hij zich dus wél beperkt tot die leden van het geslacht, die den naam VIËTOR droegen, zoodat daar nog geen sprake is van een Parenteel-overzicht, maar enkel van een ouderwetsche genealogie, die dan bovendien nog verre van volledig en daarbij erg onoverzichtelijk en onduidelijk is, om van enkele bepaalde vergissingen niet te spreken.

Van deze onvolledigheid was Mr. VIËTOR zich wel bewust, maar het is hem niet mogelijk geweest verband te leggen tusschen die oudere door hem opgespoorde VIËTOR's. Op blz. 45 schrijft hij onder de letter L: „Onze voorvaderen waren predikanten in Oberledingerland en van het begin af gereformeerd. Ook de thans luthersche gemeenten Vollen, Filsum, Amdorf enz. waren onder graaf Johann, die in 1583 te Stickhausen is overleden gereformeerd en zijn later, na diens dood, naar het territoriale systeem van zijn opvolger Edzard II, zijn broeder, luthersch gemaakt”.

Op die mededeeling laat hij echter onder letter M volgen: „Niet allen, die dien naam (VIËTOR) dragen behooren tot één familie. De naam is in Duitschland ruim verspreid en vinden de Nederlandsche takken hunnen oorsprong in Oost-Friesland”.

Van die verspreiding geeft hij dan een aantal voorbeelden, zoowel uit vroegere dagen als uit zijn eigen tijd, echter zonder eenige aanwijzing van familie-verband. Ook in de aan de letter L voorafgaande paragrafen A tot K van zijn eerste hoofdstuk worden allerlei VIËTOR's uit Duitschland en Holland besproken, wier onderlinge samenhang niet blijkt, zoodat de indruk ontstaat dat zij bij een onderzoek naar het bestaan van genealogisch verband niet in aanmerking kunnen komen. Maar voor enkele der VIËTOR's van meer recenten datum (vermeld op blz. 46) is dit zeker niet juist, zooals reeds uit de toegevoegde namen blijkt, bv. J. FRIESEMANN VIËTOR, predikant in Greetsiel, Jan FRIESEMANN VIËTOR, landsgerichtsrath

in Hildesheim, terwijl tenslotte voor de daar eveneens genoemde Nederlandsche familie VIËTOR-SIBINGA de samenhang met de VIËTOR's der Parenteel zóó goed bekend is, dat zij zeker in het verband der in de daaropvolgende paragraaf N vermelde Parenteelliden een plaats hadden moeten verkrijgen. Daaraan had hij dan de SMIT SIBINGA's, de SIBINGA's (zonder meer) en de SIBINGA-MULDER's kunnen toevoegen, evengoed als leden der familie's HAENENBERGER, HELDER, BRUGSMA en REDDINGIUS.

Des te meer valt het te betreuren, dat Mr. H. VIËTOR er niet in geslaagd is, verband te vinden tusschen de talrijke VIËTOR's uit de zestiende en zeventiende eeuw en de recente VIËTOR's, wier samenhang door banden van bloedverwantschap bekend is, omdat uit de door hem vermelde gegevens duidelijk naar voren komt, hoe verscheidene onder de eerste in allerlei opzichten een merkwaardige overeenkomst vertoonen met laatstgenoemden. Meerendeels zijn deze oudste VIËTOR's predikanten, en Hoofdstuk I van het boek begint dan ook met de uitspraak: „Het geslacht VIËTOR behoort tot een oude predikantenfamilie in Duitschland". Daarop laat de schrijver volgen, dat Johannes VIËTOR, die eigenlijk Johann BÜTTNER of BINDER heette, in Giessen geboren werd en in 1585 in Aken verbleef, waar hij in 1590 predikant bij de luthersche gemeente werd; terwijl in 1589 een Jeremias VIËTOR als Dr. theologiae en predikant in Giessen voorkomt. Maar van eenige bloedverwantschap met latere VIËTOR's wordt niet gesproken, en evenmin is dit het geval met een aantal andere predikanten uit de zeventiende eeuw, ofschoon in een enkel geval wel degelijk een familiebetrekking aanwezig schijnt.

Onder die vroege lutheranen treedt n.l. één figuur sterk op den voorgrond: een predikant Conradus VIËTOR, de zoon van Johannes, geboren in 1588 te Aken, begraven 8.III.1657 te Haarlem, waar hij gedurende veertig jaren werkzaam is geweest. Uit de bronnen, die door Mr. VIËTOR woordelijk worden geciteerd, laten zich enkele gegevens, die voor de genealogie en voor de kennis der betrokken persoonlijkheden van belang zijn, met meerdere of mindere zekerheid afleiden. In de eerste plaats wat den naam betreft: van den vader Johannes VIËTOR wordt op blz. 1 gezegd: „ook genoemd Johann BINDER, die in Giessen in Hessen geboren is", in 1585 en 1587 reeds een tijdlang vertoefde in Aken, maar eerst in 1590 predikant bij de Luthersche gemeente aldaar werd, waar hij in 1598 nog werkzaam

was, in 1612 beroepen tot predikant in het land van Gulik, in 1617 naar Kleef beroepen, in 1618 te Isselburg, waar hij 1633 stierf. Op blz. 3 wordt echter vermeld, dat „in 1623 Joh. SPITZIUS, *die wegens de vervolgingen en de daaruit voortvloeiende rondzwervingen VIËTOR genoemd werd*, in 1623 te Isselburg, waar hij drie jaren te voren als hulp voor den bejaarden predikant Gerard Müller was aangekomen na zijn verdrijving uit Pfalz Neuburg, tot opvolger van den genoemden Müller was benoemd”.

Daarentegen vindt men op blz. 39, dat Hieronymus VIËTOR (zonder trema op de *e*) afkomstig uit Liebenthal in Silezië, als een der voortreffelijkste boekdrukkers van Weenen in 't begin van de 16e eeuw wordt geprezen, en dat zijn vader Augustin BUTTNER heette, welke naam hij latiniseerde „und sich VIËTOR, auch Doliarius Doliator, d. h. BÜTTNER, BÖTCHER oder BINDER auch FASZBINDER nannte”. Met deze namen zou ook het wapen der VIËTOR's verband houden: een kuipersdissel op een doodshoofd, ook bestaat er een familie-overlevering, dat de VIËTOR's afstammen van een zekeren Geerd KUIPER, overleden 1579 in Filsum a/d Leda.

Tenslotte leest men op blz. 44 onder letter J in een aanhaling uit Johan Winkler „De nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en beteekenis” Haarlem 1881 p. 553: „Een fout levert de geslachtsnaam VIËTOR op; deze naam wijt zijn ontstaan aan eenen onkundige, die een latijnsch lexicon uitgaf, of liever zulk een woordenboek uit het latijn-hoogduitsch in het latijn-nederduitsch omzette. Hij vond daarin de woorden BÖTCHER en BÜTTNER en vertaalde die door kuiper, maar het woord vieo, waar VIËTOR rechtstreeks van afgeleid is heeft bepaaldelijk de beteekenis van vlechter. VIËTOR is dus eigenlijk de vlechter”.

Of in deze controverse omtrent de afleiding van den familienaam ten slotte een afdoende beslissing is gevonden, bleef mij onbekend.

Evenmin vermocht ik zekerheid te verkrijgen omtrent het bestaan van bloedverwantschap tusschen den bovengenoemden Conradus VIËTOR Johannesz. en de voorouders van Mr. Hendrik HAITZEMA VIËTOR. Maar voor de waarschijnlijkheid van een zoodanig verband pleit in hooge mate de groote gelijkenis van een der portretten van Conradus VIËTOR met de photographische afbeelding van Mr. Hendrik's vader en meerdere van diens nakomelingen en andere leden der Parenteel VIËTOR. Het is dan ook door die gelijkenis, dat ik

tot het verzamelen der portretten van de Parenteel VIËTOR × BERENDSZ werd gebracht, hetgeen tot resultaat had, dat het type van Conradus zich in alle opvolgende filiaties van die Parenteel bij een zeker percentage der leden bleek te herhalen.

Allereerst dient echter iets gezegd over dat portret van Conradus,

FIG. 1. VIËTOR, Conradus (naar een schilderij in het bezit van den Heer J. W. Enschedé te Amsterdam).

FIG. 2. VIËTOR, Conradus (naar een schilderij van Frans Hals, eigendom van Lord of Bute, St. Johns Lodge, London).

of beter over de twee portretten, die in Mr. V's boek zijn weergegeven. Deze zijn n.l. onderling zoo verschillend, dat men op 't eerste gezicht niet kan gelooven met afbeeldingen van een en denzelfden persoon te doen te hebben.

Het eene portret, waarbij vermeld staat, dat het (in 1910) in 't bezit was van den Heer J. W. ENSCHEDÉ te Amsterdam, stelt een man van middelbaren leeftijd voor van een zwaarlijvig type, en is datgene wat mijns inziens zulk een groote overeenkomst vertoont

FIG. 3. VIËTOR, Berend HAITZEMA (1817-1874).

met Mr. H. H. VIËTOR's vader Berend HAITZEMA VIËTOR, zooals die afgebeeld staat aan den aanvang van het boek.

Maar rug aan rug met die eerste afbeelding van Conradus V, staat op de volgende bladzij een reproductie van een andere schilderij, dat een ouderen man voorstelt, die in 't geheel niet dik is, en wiens geelaatstrekken een pijnlijke en verdrietige uitdrukking vertoonen. Op de tegenovergestelde bladzijde is een derde portret weergegeven, dat echter blijkbaar slechts een gravure naar laatstgenoemde schilderij is. Uit het daaronder geplaatste opschrift ziet men, dat de schilder niemand minder is geweest dan Frans Hals, en dat het vervaardigd is in 1644, toen Conradus 56 jaar was.

Aanvankelijk verkeerde ik zoozeer onder den indruk van het groote verschil tusschen beide portretten, dat ik niet kon aannemen, dat zij denzelfden persoon voorstelden, vooral ook omdat het opschrift op den achterkant van het eerstgenoemde portret op jonger leeftijd blijkbaar een verhaspelde copie van het onderschrift der gravure was, die er ongetwijfeld veel later op een los stuk papier was achtergeplakt. Maar in den loop van het bijeen brengen der portretverzameling van de Parenteel VIËTOR ontmoette ik meerdere voorbeelden van personen, zoowel mannen als vrouwen, die bij 't bereiken van den volwassen leeftijd zwaarlijvige en afgeronde vormen hadden verkregen, maar bij 't naderen van den ouderdom weder waren vermagerd en er slecht waren gaan uitzien. Vooral deed zich dit verschijnsel voor bij diegenen, van wie ik wist dat bij hen een zielsziekte was ingetreden. Ik acht het dus thans volstrekt niet uitgesloten, dat Conradus VIËTOR, die volgens de mededeelingen van Mr. Hendrik een heftig en twistziek karakter bezat, op lateren leeftijd vermagerd en versomberd was, en daarbij een geheel ander type was gaan vertoonen.

Omtrent de nakomelingen van Conradus VIËTOR bevat het Geslachtsboek VIËTOR slechts één enkele aanduiding op blz. 8, n.l. „Een zoon van Conradus VIËTOR werd als Conradus VIËTOR Aquisgranensis 1603 in het aan de Universiteit verbonden Paedagogium ingeschreven te Marburg". Daar Conradus zelf in 1588 te Aken geboren werd, moet hier een vergissing zijn ingeslopen, misschien moest er staan: „een zoon van Johannes VIËTOR", en heeft dus de mededeeling betrekking op Conradus zelf.

Waar het mij niet mogelijk bleek, het verband tusschen Conradus

VIËTOR en de Oost-Friesche familie van dien naam te ontdekken, moet ik dit laten rusten. Maar aansluitend aan die door Mr. HAITZEMA VIËTOR verzamelde gegevens, bleek het wel mogelijk het uitgangspaar van de Parenteel vier generaties hooger te verleggen dan het door hem gekozen echtpaar n.l. naar den OostFrieschen predikant Gerhard Gerhardsz. VIËTOR (overl. in 1680) getrouwd met Teelke BERENDSZ. Daarbij konden de bedoelde gegevens aanzienlijk uitgebreid worden met behulp van de genealogie VIËTOR voorkomende in de jaargangen 26, 31 en 59 van het Deutsche Geschlechterbuch, en verder met opgaven betreffende VIËTOR's en hunne bloedverwanten in het groote werk van den Duitschen Dr. E. GROENEVELD: „Die Familien Groeneveld, 1911". Dit laatste boek is een overzicht in twee deelen van verschillende families, die den naam GROENEVELD(T) voeren, voornamelijk thuis behoorend in Oost-Friesland. Het is rijk geïllustreerd met portretten, en onder deze zijn er eenige, die ook in de Parenteel VIËTOR thuis behooren. Zooals men aan het slot van dit artikel zal zien, beantwoorden zij in opmerkelijke mate aan het geeltype dat in de VIËTOR-Parenteel op den voorgrond treedt.

Uit het huwelijk van het uitgangspaar Gerhard VIËTOR × Teelke BERENDSZ werden zes kinderen geboren, van welke vier trouwden en tezamen tien kleinkinderen voortbrachten. Zes dezer tien huwden en wonnen tezamen 25 kinderen, van welke weder twaalf huwden, doch deze kregen slechts 24 kinderen, zoodat de vierde filiatie minder talrijk is dan de daaraan voorafgaande, in stede van naar verwacht mocht worden ongeveer het dubbele te bedragen. Vermoedelijk echter moet deze groote daling in de generatie-sterkte toegeschreven worden aan onvolledigheid der genealogische opgaven. Dit laatste is daarom des te waarschijnlijker, omdat onder de 41 leden der eerste drie filiaties het aantal der mannen 28 bedraagt, dus meer dan het dubbele van dat der vrouwen. In de 4e filiatie daarentegen is de verhouding 11 mannen tegenover 13 vrouwen, dus meer normaal.

Onder deze 65 leden der eerste vier filiaties zijn er maar zeer weinige, van wie wij iets meer opgegeven vinden dan hun namen en eenige cijfers omtrent geboorte, huwelijk en overlijden. Toch geeft dit weinige wel aanleiding tot enkele opmerkingen. Zoo vinden wij onder de 26 huwelijken in de drie eerste filiaties er drie van vrouwelijke VIËTOR's met mannen die den naam PANNENBORG droegen, wat er wel op wijst. dat reeds bij den aanvang der achttiende eeuw nauwe

familiebetrekkingen tusschen deze twee Oost-Friesche geslachten bestonden. Daarin zal ongetwijfeld de oorzaak schuilen van de ge-
laatsgelijkenis, die zooals wij in den loop van dit opstel zullen zien,
valt op te merken tusschen VIËTOR's en PANNENBORG's uit recenter
tijd. Maar bovendien ontmoeten wij in de derde filiatie een eerste
voorbeeld van verwisseling van familienamen, zooals in dien tijd
blijkbaar meer te doen gebruikelijk was: wij zien n.l. dat Johannes
PANNENBORG (1724-1790) zoon van Jannes Lucas (1689-1761) en
Ida VIËTOR (Johan'sdr. ex 2° UIL, Sjabbe Jans dr.) den naam zijner
moeder aanneemt. Hij huwde in 1773 met Ette JANSEN FRESEMANN
(1746-1782) en won bij haar twee zoons, van welke de jongste Jan

FIG. 4. VIËTOR, Jan FRIESEMANN
(1776-1852).

FIG. 5. VAN DER TUUK, Hendrika
(1773-....).

VIËTOR (1776-1852), die evenals zijn vader predikant was, in 1805
met Hendrika VAN DER TUUK trouwde. Van dit echtpaar staan de
portretten (naar pastel-teekeningen) in het geslachtsboek weergege-
ven, terwijl in den tekst vermeld wordt, dat zij de ouders waren van
negen kinderen, vier zonen en vijf dochters. Van deze negen geeft
Mr. VIËTOR er slechts twee op, waaronder één zoon Nikolaus VIË-
TOR (1808-1895) predikant te Emden. Van dezen man vermocht ik
een portret op te sporen, terwijl uit verschillende bronnen de namen
van nog zeven andere der negen kinderen verzameld konden worden.
Van drie dezer werden portretten aangetroffen en onder deze is een
vrouw Pompea Magdalena VIËTOR (1821-1895), die in 1845 trouwde
met Hindrik GROENEVELD en bij hem acht kinderen kreeg. In haar
gelaatsbouw nu is het familie-type der VIËTOR-parenteel zeer duidel-
lijk te zien, en dit type vertoont zich ook in de trekken van één harer

zoons, een uhlaan, die in 1870 sneuvelde, en wiens portret evenals het hare in het familieboek GROENEVELD is opgenomen. Maar bovendien vindt men hetzelfde type terug in de gelaatstrekken van tal van leden der Parenteel-VIËTOR × BERENDSZ, ook in dezulke die tot

FIG. 6. VIËTOR, Pompea Magdalena, (1821-1895). Jan FRIESEMANN's dr. ex v. d. TUUK, Hendrika.

FIG. 7. KEPPEL HESSELINK, Hermanna Gysberta (1845-1927) Herman Gysbert'sdr. ex VIËTOR, Egberdina Anna.

andere takken daarvan behooren. Uit deze velen werd hier het portret van Hermanna Gijsberta KEPPEL HESSELINK (1845-1927), een der zes dochters van Herman Gijsbert en Egberdina Anna VIËTOR, als voorbeeld ter vergelijking gekozen. In de afbeeldingen ziet men naast de gelaatsgelijkenis ook zeer treffend de overeenkomst in lichaamsbouw, die bij tal van leden dezer Parenteel waar te nemen valt, en die ongetwijfeld op erfelijken aanleg berust. In beide deze opzichten beantwoordt het ééne portret van Conradus VIËTOR aan de afbeeldingen van tal van Parenteel-leden.

Door haar moeder behoort Hermanna Gijsberta KEPPEL HESSELINK tot den Groningschen tak der Parenteel, welke tak voortgekomen is uit Abel VIËTOR (Enne'sz × Teelke WIJBEN, 1705-1762) getrouwd met Anna DASSEN. Dit echtpaar is het eenige van de leden der eerste drie filiaties, waarvan portretten voorkomen in het Geslachtsboek. Ofschoon het gelaat van den man wel degelijk beantwoordt aan het algemeene VIËTOR-type, zoo is het toch te weinig karakteristiek om het hier te reproduceeren. Maar aangezien hij de eerste der Parenteelleden is, van wie wij iets meer opgegeven vinden dan enkel namen en data, zoo is het misschien de moeite waard dit weinige nog eens te vermelden. Abel dan was lakenkoopman „in de gouden schaal” aan de Vischmarkt te Groningen, en had daar nog twee broeders, die eveneens kooplieden waren. Hij wordt geprezen als eerlijk, schrandere, godvruchtig en zachtaardig. Maar onder zijn acht kinderen komt één zoon Roelof DASSE voor, van wien ik vermeld vond, dat hij weliswaar eerst de Latijnsche school bezocht, en later trouwde met Geertruda ALLERSHOF, wonende aan de Groote Markt, bij wie hij een kind kreeg, maar daarna als soldaat in den 7-jarigen oorlog ging, en eindelijk stierf op een reis naar Oost-Indië. Zijn broeder Cornelis (Cornelius) daarentegen bleef als koopman in Groningen en kreeg bij Klaasje BURHOVEN (BOERHOVEN) vier kinderen, van welke drie huwden en tezamen 24 nakomelingen kregen.

Ook een dochter van Abel VIËTOR en Anna DASSEN dient vermeld, met name Tekalina, geboren in 1740 en gehuwd met den predikant Willem Leonard HAENENBERGER, bij wien zij drie kinderen kreeg. Uit dit huwelijk stamt o.a. de in het VIËTOR-boek niet besproken tak der SIBINGA's (VIËTOR-SIBINGA, SMIT-SIBINGA, SIBINGA-MULDER en SIBINGA-zonder meer, die zich ook voortzet in HELDER, REDDINGIUS, NASSAU-NOORDEWIER, BRUGSMA, TER MEULEN, DOEVE, VELTMAN, VAN BERKUM, OPPENHEIM, SAALBORN, SLAGTER, DE BOER en nog enkele andere. In 't geheel zijn mij van dezen tak 104 leden bekend, behorende tot filiaties V tot X. Van 46 hunder zijn de portretten in het Iconographisch archief der Parenteel op het Nederl. Bio-Genealogisch Instituut te 's Gravenhage aanwezig. Een aanzienlijk percentage daarvan vertoont het VIËTOR-type: o.a. het jeugdportret van de beroemde zangeres Aaltje REDDINGIUS.

Zooals gezegd, vermocht ik van de vierde filiatie slechts 25 leden op te sporen, elf mannen en 13 vrouwen; van deze trouwden er

18, wat op zichzelf reeds een aanwijzing is, dat vele, die ongetrouwd bleven, aan het onderzoek ontsnapt moeten zijn. De groote meerderheid der leden van de 4e filiatie droegen den naam VIËTOR, daarnaast werden nog slechts drie andere familienamen aangetroffen, n.l. PANNENBORG bij vier, HAENENBERGER bij drie en LUPPINGA bij één. Slechts van drie personen zijn afbeeldingen bekend n.l. van den boven weergegeven predikant Jan VRIESEMANN VIËTOR Johannes'z., van den Winschoter notaris Jan FRESEMANN VIËTOR Cornelis'z en van diens zuster Susanna Boelina VIËTOR. De photo dezer laatste bewijst wel, dat bij haar het zwaarlijvige parenteel-type sterk ontwikkeld was, in welk opzicht zij haren broeder, den notaris, nog verre overtrof.

Behalve Jan FRESEMANN had Susanna Boelina nog twee broeders: Abel (1782-1820) die stadsontvanger te O. Pekela was en ongetrouwd bleef, en Neno BURHOVEN (1783-1855) die in 1803 trouwde met Anna SCHIK, en bij haar tien kinderen won. Deze man was maire en vrederechter te Dronrijp, en woonde aldaar op den huize Oorbiet. De naam dezer behuizing zou zijn ontstaan danken aan een vechtpartij tusschen twee broeders, waarvan de een den ander daarbij een oor zou hebben afgebeten.

Neno BURHOVEN VIËTOR was ongetwijfeld een plaatselijke autoriteit; het lijkt mij daarom zeer waarschijnlijk, dat van hem een of meermalen een portret is vervaardigd, maar deze afbeeldingen zullen wel niet meer op te sporen zijn. Van de vier zonen van Neno Burhoven trouwde er maar één, (Petrus Adrianus 1805-1872) met Ida STOFFELS Symons'dr en kreeg bij haar slechts één kind, een meisje Anna VIËTOR. Van de zes dochters daarentegen trouwden er drie, waarvan twee met gebroeders JUNIUS, en het is uit deze huwelijken, dat vele en belangwekkende leden der Parenteel zijn voortgesproten.

Maar toch is voor het onderzoek der gelaatsgelijkenis de genoemde Anna VIËTOR, als de eenige der nakomelingen uit het huwelijk van Neno Burhoven met Anna SCHIK, die den naam VIËTOR droeg, van groote beteekenis, omdat uit het huwelijk van die Anna VIËTOR met den Leeuwarder goudsmid CAMMANS in 1863 een zoon Carolus Henricus geboren werd, die naar Amerika ging, en vandaar zijn portret aan zijn Friesche familie overzond, welk portret mij ter inzage werd gesteld, en dat toevalligerwijze kwam te liggen naast de afbeelding van een ander lid der Parenteel VIËTOR, zijn neef in den 7den graad

